

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

Кафедра кримінального права

Лабораторія «Інновації у сфері кримінальної юстиції»

Одеський осередок ВГО «Асоціація кримінального права України»

КОНСЕРВАТИВНО-ЛІБЕРАЛЬНІ ІДЕЇ ОДЕСЬКОЇ ШКОЛИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

МАТЕРІАЛИ

Одеської науково-практичної конференції

24 листопада 2023 року

Видавництво
«Юридика»
2024

УДК 343.2/.7:340.123(477.74)(062.552)
К65

Відповідальний за випуск **Ю. Ю. Коломієць.**
Матеріали видано в авторській редакції.

Консервативно-ліберальні ідеї Одеської школи кримінального права : матеріали Одеської наук.-практ. конф. (м. Одеса, 24 лист. 2023 р.) / відп. ред. проф. Ю. Ю. Коломієць. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2024. – 252 с.

ISBN 978-617-8263-98-0

У збірнику матеріалів Одеської науково-практичної конференції «Консервативно-ліберальні ідеї Одеської школи кримінального права» відображено консервативні і ліберальні ідеї професорсько-викладацького складу кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія», аспірантів, студентів, школярів, які цікавляться проблемами сучасного кримінального права України, а також практиків, готових до співробітництва з науковцями.

Збірник розрахований на наукових працівників, викладачів, докторантів, аспірантів, студентів, практиків, небайдужих до кримінально-правової протидії кримінальним правопорушенням.

УДК 343.2/.7:340.123(477.74)(062.552)

ISBN 978-617-8263-98-0

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2024

Кулик Анастасія Валеріївна

Основи кримінальної політики протидії кримінальним
правопорушенням проти власності 140

Цибохін Олег Миколайович

Розвиток кримінальних заборон у сфері оподаткування
за КК України 2001 року. 146

Таратинов Юрій Миколайович

Девіантна поведінка в економіці 152

Альбещенко Олексій Станіславович

Застосування приватних військових компаній у сучасних
геополітичних процесах 158

Тарасенко Марія Леонідівна

Поняття вбивства у вітчизняній кримінально-правовій
доктрині: визначення, ознаки, тенденції розвитку. 162

Борисенко Дмитро Юрійович

Особливості реалізації принципу індивідуалізації
кримінальної відповідальності 167

Задорожна Єлизавета Володимирівна

Теорії причинного зв'язку в науці кримінального права 170

Єйникова Валерія Вікторівна

Амністія та помилування як аспекти реалізації
принципу гуманізму. 174

Ленюк Вікторія Артемівна

Відмежування групового порушення громадського порядку
від суміжних складів правопорушень. 178

Соколов Євген Максимович

Окремі аспекти кримінально-правової охорони цивільного
населення в умова збройного конфлікту. 182

Загнітко Анна Валентинівна

Вчинення колабораційної діяльності в період
воєнного стану. 186

РОЗДІЛ 3
ЛІБЕРАЛЬНІ ІДЕЇ ОДЕСЬКОЇ ШКОЛИ
КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

Туляков В'ячеслав Олексійович

«Гумор» у публічному праві проти права гумору. 190

Ленюк Вікторія Артемівна
студентка 2 курсу магістратури
факультету цивільної
та господарської юстиції
Національного університету
«Одеська юридична академія»,
спеціальність «Правоохоронна діяльність»

Освітня біографія

З 2007 по 2018 рік навчалась в загальноосвітній школі. З молодших класів та до випуску приймала активну участь у творчому та організаційному напрямку навчального закладу. В старших класах приймала участь та займала призові місця у шкільних, місцевих та районних олімпіадах з права. У 2018 році вступила до Національного університету «Одеська юридична академія» на факультет цивільної та господарської юстиції на спеціальність 081 «Право». У 2019 році їздила у навчальну поїздку до Європи від факультету з навчальних дисциплін «Практика Європейського Союзу суду з прав людини» та «Спортивне право» у ЄСПЛ, до міста Страсбург, штаб-квартири ФІФА у місті Цюрих та інші міста Європи. Також приймала участь в університетських наукових конференціях, олімпіадах. У 2022 році отримала диплом бакалавра права та літом 2022 року вступила до магістратури на факультет цивільної та господарської юстиції на спеціальність «Правоохоронна діяльність».

Наукові вподобання: кримінальне право, кримінальний процес, кримінологія, психологічне забезпечення правоохоронної діяльності.

ВІДМЕЖУВАННЯ ГРУПОВОГО ПОРУШЕННЯ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ ВІД СУМІЖНИХ СКЛАДІВ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Останнє десятиліття в нашій країні та у всьому світі відмічається значна кількість подій, пов'язаних з політичними, економічними, соціальними спалахами, агресивними та загрозливими для окремої людини та суспільства в цілому явищами, а останнім часом – і воєнними подіями. Вони спричиняють зміни у поведінці населення, дестабілізації психіки, озлоблення або невдоволення,

що в свою чергу призводить до формування групових ідейних масових зібрань людей. Така «згуртованість» населення може мати позитивні наслідки, наприклад, мирні мітинги, волонтерські зібрання, але і негативні, які несуть в собі кримінальні схильності та призводять до тяжких наслідків, порушення прав та свобод людей, порушення атмосфери добробуту та стану захищеності в суспільстві. Розглядаючи це під кутом кримінального права, відбуваються групові порушення громадського порядку, масові заворушення та хуліганство.

У працях багатьох вчених висвітлюються ці питання та виносяться на обговорення, а саме роботи: В. Налуцишина, О. Зінченко, В. Кузнецова, І. Копотуна, П. Андрушко, С. Лихової, М. Мельника, М. Хавронюка та ін. вчених. В їх наукових працях висвітлені проблеми кримінально-правової охорони моральності та громадського порядку.

Групове порушення громадського порядку вчиняється тільки через дію, яка реалізується через певні злочинні форми: організацію групових дій або активна участь у групових діях (полягає у виконанні особою разом з іншими учасниками групових дій вказівок організатора щодо грубого порушення громадського порядку або суттєвого порушення роботи підприємств, установ чи організацій).

Виходячи з характерних ознак, визначених ст. 293 КК України, групове порушення громадського порядку слід відрізнити від масових заворушень за наступними критеріями. Групові порушення громадського порядку спричиняють суттєве порушення роботи транспорту, підприємств чи організацій. Тому, крім громадського порядку, це правопорушення посягає і на додатковий об'єкт – нормальну діяльність транспорту, режим та встановлений порядок підприємств, установ чи організацій. Додатковим обов'язковим об'єктом масових заворушень можуть бути здоров'я та життя особи, конституційні права громадян, відносини власності, громадська безпека, авторитет органів державної влади, нормальна робота транспорту, підприємств, установ та організацій. Групові порушення громадського порядку, як правило, ініціюються однією особою або певно визначеною групою осіб, та спрямовані до більш – менш чітко визначеної групи осіб. Масові заворушення – спочатку натовп об'єднаний однією ідеєю, яка може виходити від однієї особи (організатора), що надає йому спрямованості, але може легко реагувати на новий заклик та змінювати інтерес в процесі масового заворушення. При вчиненні групового порушення група осіб керується єдиною метою (хоча мотиви можуть бути і різними) – наприклад,

пред'явлення вимоги виплати затриманої заробітної платні, або вимога підвищення рівня заробітної плати, незгода з прийняттям органами державної влади або місцевого самоврядування певних рішень та ін. Учасники (організатор) масових заворушень спочатку можуть бути об'єднанні однією певною метою (мотиви різні), втім, як правило, кожна особа у масових заворушеннях переслідує власну мету (помсти, наживи, і в тому числі з хуліганських мотивів, наприклад, хуліганські дії або акти вандалізму фанатів після програшу їхньої улюбленої команди) [1, с. 306].

При вчиненні групового порушення кількість учасників істотно не збільшується, на відміну при масових заворушень – кількість учасників може постійно зростати, при чому стихійно, неконтрольовано [2, с. 87]. Неможливість прогнозувати, стримувати дії учасників масових заворушень, від яких можна чекати будь-яких, навіть самих тяжких діянь, і викликає особливу небезпеку цього злочину.

Групове порушення громадського порядку слід відрізняти від групового хуліганства за наступними критеріями. Хуліганство припускає наявність особливого мотиву, який називають хуліганським (хуліганські спонукання). Це може бути бешкетництво, прагнення протиставити себе суспільству, виявити п'яну зухвалість, продемонструвати свою грубу силу, зневагу до оточуючих тощо. Спрямованість умислу винного і особливий хуліганський мотив є основними критеріями відмежування хуліганства від групового порушення громадського порядку. При вчиненні групового порушення громадського порядку переважна більшість учасників веде себе пасивно, виконуючи вказівки організатора. Не супроводжується погрозами, руйнуваннями, підпалами, насильством над особою, опором законним вимогам представника влади, можуть також полагати у бездіяльності – ігнорування (не виконання) розпоряджень адміністрації чи представника влади (не вчинення дій, що вимагаються, без застосування насильства або активних дій, спрямованих на усунення такої особи), відмова припинити незаконні мітинги, пікетування, демонстрації, збори тощо. При груповому хуліганстві винні, діючи із хуліганських спонукань (при незначному приводі), намагаються лише грубо порушити громадський порядок. Таке грубе порушення може полягати зокрема, у насильстві із заподіянням тілесних ушкоджень, знущанні над особою, нанесенні побоїв, мордування чи катування особи, дії, пов'язані зі знищенням або пошкодженням майна – за відсутності значного приводу для того, зривом масових заходів, з тимчасовим припиненням діяльності підприємств, установ, організацій, транспорту – що стало результатом

прояву безсоромності особи (непристойні рухи тіла, знаки, нецензурні висловлювання, оголення та демонстрація статевих органів, вчинення прилюдно добровільного статевого акту, знущання над хворими або особами, які перебувають у безпорадному стані).

Отже, охарактеризувавши та визначивши дані види правопорушення у порівнянні можна сказати, що дійсно існують тонкі межі між розмежуванням цих правопорушень.

Список використаних джерел

1. Олійничук Р. П. Відмежування групового порушення громадського порядку від суміжних злочинів. *Форум права*. 2009. № 2. С. 302–306.
2. Кузнецов В. В. Злочини проти громадського порядку та моральності : практ. посібник. Київ : Вид. А. В. Паливода, 2007. 160 с.

Ключові слова: громадський порядок, хуліганство, масові заворушення, групові порушення громадського порядку.

Key words: public order, hooliganism, mass riots, group violations of public order.

Науковий керівник:

Горбачова Ірина Михайлівна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія».